

Keskiaikaiset sukat

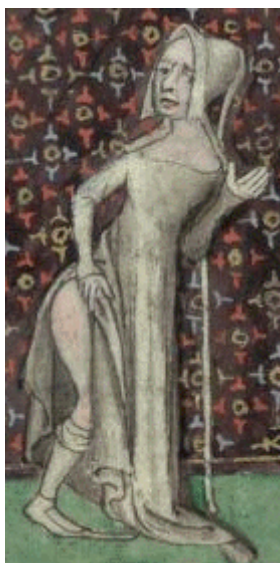
© Elina Sojonen 2006

Sukan kaava perustuu Lontoosta löydettyihin sukankappaleisiin, jotka on ajoitettu 1300-luvun jälkipuoliskolle (Crowfoot et al. 2001, 186-189). Sukat ovat lyhytvartiset, hieman polven yli ulottuvat sukat, joiden kärki on suippo. Polvisukat pysyvät ylhäällä vinoon leikatun kankaan ansiosta. Sukkia pidettiin ylhäällä myös sukkanauhojen avulla. Sekä miehet että naiset käyttivät lyhytvartisia sukkia, miesten sukat olivat useimmiten pidemmät. Pitkät sukat sidottiin vyötärölle alushousuihin kiinni. Miehet käyttivät lyhyitä sukkia joskus tällaisten pitkien sukkien päällä. Tällä kaavalla voi tehdä myös miesten pitkät sukat jatkamalla vartta.

Lähteitä ja suositeltavaa lukemista sukista keskiajalla:

Crowfoot, Elisabeth & Pritchard, Frances & Staniland, Kay. (2001) Textiles and Clothing, c.1150-c.1450. (Medieval Finds from Excavations in London: 4) Boydell Press, Woodbridge

Nockert, Margareta (1985) Bockstenmannen och hans dräkt. Stiftelsen Hallands länsmuseum, Halmstad and Varberg

Kangasvalinnasta: Villa on joustavuutensa ansiosta loistava sukkamateriaali, joka vaikuttaa olleen keskiajalla yleisin. Pellava ei pysy jalassa yhtä hyvin, mutta siitäkin saa sukat aikaiseksi jos on vaikkapa villa-allerginen. Villan paksuus on makuasia - olen tehnyt sukkia hyvinkin paksusta villasta ja taas kesää varten huomattavasti ohuemmasta. Kankaan on hyvä kuitenkin olla niin paksua, että se kestää jalkaan vetämistä.

Kangasmenekki: Koska sukista halutaan joustavat, ne leikataan vinoon. Tämän takia kangasta menee sukkiin melko paljon, sillä ne leikataan epätaloudellisesti. Riittävä määrä kangasta tulee hankittua, jos mittaa jalkansa pituuden maasta polven yläpuolelle (n. 10 cm yli) ja ostaa täysleveää kangasta sen mitan verran. (Miesten kokopitkät sukat ovat pidemmät - niihin tarvitaan enemmän kangasta).

Jos olette kiinnostuneita sukkien kokoamisesta käsin ompelemalla, opastan siinä mielelläni. Mutta koneellakin sukat saa kokoon. Mukavuuden vuoksi saumat on tosin hyvä huolitella käsin.

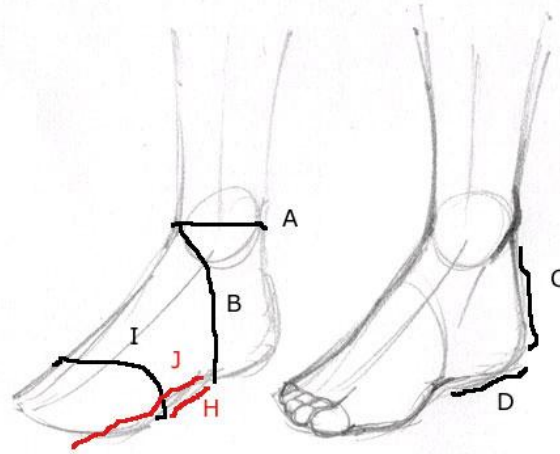
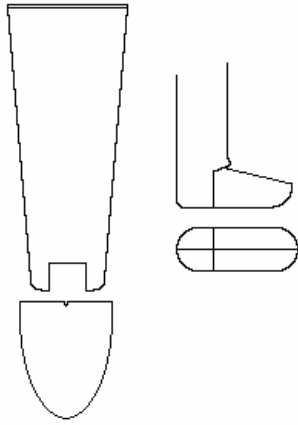
Tarvittavat materiaalit:

villakangasta
nuppineuloja ja ompeluneula
ompelulankaa
mittanauha
lyijykynä
tussin/kuulakärkikynän
sakset
kaavapaperia (sanomalehtipaperikin käy)
apulainen, jos on saatavilla

Tarvittavat mitat:

A = nilkan ympärysmitta
B = jalkaterän ympärysmitta nilkan kohdalta
C = mitta kantapäähän keskiosasta A-viivaan
D = etäisyys B:stä kantapäähän
E = säären ympärysmitta paksuimmasta kohdasta
F = A:sta E:n
G = A:sta polven yläpuolelle (niin korkealle kuin haluat sukan ulottuvan)
H = etäisyys B:stä päkiään (I-viivaan)
I = Ympärysmitta päkiän kohdalta
J = Etäisyys B:stä jalan kärkeen

Työvaiheet: Ota tarvittavat mitat. Mittoja ottaessasi merkitse tussilla jalkaan mitat A, B ja E. Se helpottaa muiden mittojen ottamista.

Mittojen jalkaan
asettumista
selventävä kuva

Taita paperi kahtia. Mittaa taitekohtaan mitta G, jonka toisen pään merkitset pisteellä 1. Mittaa juuri merkitsemästasi pisteestä kolmella jaetun B:n verran ylöspäin, tee merkintä. Piirrä merkinnän tasalla B:n kolmasosan *puolikkaan* mittainen vaakaviiva. Piirrä sen päästä kolmella jaetun B:n mittainen viiva suoraan alas. Merkitse pisteellä 2. (Piirsit juuri sukan varren kaavan alaosan kolon)

Piirrä pisteestä 2 lähtien (taitteesta poispäin) D:n mittainen vaakaviiva, jonka pään merkkäat pisteellä 3.

Piirrä pisteestä 1 suoraan ylöspäin viiva, joka on C:n mittainen. Piirrä tämän viivan yläpähän vaakaviiva, joka on joko A:n tai I:n puolikkaan mittainen, riippuen siitä kumpi mitoista niistä on suurempi. Merkkää vaakaviivan pää pisteellä 4.

Piirrä pisteestä 1 suoraan ylöspäin viiva, joka on pituudeltaan F-mitta plus kymmenen senttiä (riippuen siitä miten pitkälle haluat sukan ulottuvan). Piirrä tämän viivan yläpähän vaakaviiva, joka on E:n puolikkaan mittainen. Merkkää vaakaviivan pää pisteellä 5.

Yhdistä pisteet 5, 4 ja 3. Kaava kannattaa piirtää haluttua pitemmäksi, sitä on helppo lyhentää myöhemmin. Leikkaa kaava taitetusta paperista, pyöristä kantapää.

Teräosaa varten otetaan uusi paperi, joka taitetaan kahtia. Mittaa paperin alareunaan B-mitan puolikas. Mittaa taitekohdasta ylöspäin J-mitan verran. Merkkää. Mittaa taitekohdasta ylöspäin H-mitan verran. Merkitse. Piirrä juuri merkitsemästasi kohdasta vaakaviiva, joka on I:n puolikas. Yhdistä vaakaviivat ja J-mitan yläpää. Leikkaa kaava.

Vinkkejä ja muistutuksia:

Mitä pidemmälle ohi omien varpaiden mittaat J-mitan, sitä suippokärkisemmät sukat saat.

Kangasta leikatessasi, huomioi saumavarat, niitä ei kaavassa ole.

Leikkaa aina sukkakangas täysvinoon!

Sovitelte kaavaa jalan ympärille ennen kuin leikkaat kankaan. Muista että kangas joustaa, kaava ei.

Ompelusta

Ompele ensin teräosa kiinni varsiosaan, sitten pitkä sauma sukan takaa. Kappaleiden tulisi muodostaa siisti ristikuvio sukan pohjaan (ks. kuva.)

Ommellessasi teräosaa varten, kiinnitä huomiota siihen että kappaleiden keskikohdat ovat tasan.

Jos avaa saumavarat ja ompelee ne auki esim. harsin pistolla, saumavarat tuntuvat mukavammalle.

Ainakin sukan takasauma (varsinkin kantapään ja nilkan kohdalta) kannattaa ommella takapistolla niin, että siitä tulee mahdollisimman kestävä. Jos sauma ahdistaa kantapään kohdalta, voit ommella siihen salmiakinmuotoisen kiilan.

Terän ja varren yhdistävä sauma kannattaa taittaa ja huolitella kiinni teräosaan.